

नव ज्ञानचेतना

NAWA JANACHETANA NATIONAL DAILY राष्ट्रिय दैनिक

२०८६ सालको परिवेशमा निर्माण भएको फिल्मले जातीय विभेदविरुद्ध तीव्र पात्रले गर्ने संघर्षको कथा भनेको छ । यही जेठ १० गते 'बुद्ध जन्मन्ती' बाट प्रदर्शनमा आउन लागेको यो फिल्मका लागि आरम्भले १० केजी तौल घटाएका थिए । निर्देशक दिनेश राउतले उनलाई तौल नघटाएसम्म फिल्मले नबल्ने अडान राखेका रहेछन् । त्यसपछि उनले दुई महिनाले २३ केजीबाट ६३ केजी तौल बनाए ।

आजको विचार...

रास्वमा... (दुई पेजमा)

दुर्ग प्रसाद अग्रवाल

'प्रकसन स्टार' विराज भएका छोरा सतीर भट्ट फिल्म 'बलिदान'बाट डेब्यूको तयारीमा थिए । तर, यो फिल्मको सेट डिजाइन र अन्य प्राविधिक कारणले निर्माणमा ढिलाई हुने भएपछि उनले पिताको फिल्म '१२ जाडो' बाट डेब्यू गरेका छन् । ललितपुरस्थित हातीबनमा फिल्मको शुभमूर्त गर्दै छायांकन सुरु गरिएको छ । फिल्मका लागि पहिलो दृश्य सतीरको स्थितिभएको जनाइएको छ । सलिलाले दर्जनै तयारीक शिष्टियोमा काम गरिसकेको छन् भने न्यानसो पूर्वजिने नेपाल इन्टरटेनमेन्ट हुन् ।

□ वर्ष २८ □ अंक २५१ □ शेर २१ जेठ ८ गते मंगलबार 21 May 2024, Tuesday □ पृष्ठ संख्या ८ मूल्य रु ५/-

संक्षिप्त समाचार

सुन लुटपाट गर्ने दुई पक्राउ

काठमाडौं, जेठ ७/ नेपाल प्रहरीले बृहदानीलकण्ठ क्षेत्रमा सुन लुटपाट गर्ने दुई जनालाई पक्राउ गरेको छ । प्रहरी वृत्त महाराजगञ्जको टोलीले बृहदानीलकण्ठ नगरपालिका-२ विपद्मसी स्कूल र माथिल्लो भङ्गाल क्षेत्रमा महिलाले लगाएको गहना लुटपाटमा संलग्न दुईजनालाई आइतबार बृहदानीलकण्ठ क्षेत्रबाट पक्राउ गरेको हो । पक्राउ पर्नेमा रौतहट मौलापुर नगरपालिका-४ का १९ वर्षीय सरोजकुमार शाह र सोही स्थानका २० वर्षीय राधेश्याम शाह रहेका छन् । जिल्ला प्रहरी परिसर काठमाडौंका प्रवक्ता प्रहरी उपरीक्षक नवराज अधिकारीले विपद्मसी स्कूल नजिक ५५ वर्षीया शारदा थापाको एक तोला ९२ ग्राम सुन लुटपाटमा सरोजकुमार र माथिल्लो भङ्गालमा सुमिशा श्रेष्ठको सुन लुटपाटमा संलग्न राधेश्यामलाई पक्राउ गरिएको जानकारी दिए ।

प्रहरीले पक्राउ परेका दुईजनालाई चोरी तथा डाँकासम्बन्धी कसुर मुद्दामा काठमाडौं जिल्ला अदालतबाट पाँच दिनको म्याद बाप गरी अनुसन्धान भइरहेको प्रवक्ता अधिकारीले बताए । -राख

बालबालिकाप्रति अभिभावकको भूमिका

- बालबालिकालाई निडर, सिपालु, सक्षम, योग्य र आत्मनिर्भर हुन प्रोत्साहन गरौं,
- बालबालिकाका लागि सुरक्षित एवं तनावरहित वातावरण सिर्जना गरौं,
- उनीहरूलाई गाली गर्ने, डर देखाउने, अरुसँग तुलना गर्ने र कमजोर बनाउने कार्य नगरौं,
- बालबालिकाको आत्मविश्वास र सिर्जनशील क्षमता बढाऔं,
- उनीहरूलाई खोज्ने र सिक्ने अवसर प्रदान गरौं,
- बालबालिकालाई अभिभावकसँग सुरक्षित रहेको अनुभूति गराऔं ।

नेपाल सरकार
विज्ञापन बोर्ड

गुमेको आँखाको ज्योति फर्काउँदै रिब्दीकोट सरकार आँखाको ज्योति फर्कादा दंग जेष्ठ नागरिक

कृष्ण पोखरेल

पाल्पा, जेठ ७/ आँखाको ज्योति गुमाएर अन्धकार जीवन बिताइरहेकी रिब्दीकोट गाउँपालिका-२ लघुवाकी विष्णु कुमारी नेपाल अहिले आँखा देखे भएकी छन् । नजिकैको स्वास्थ्यचौकीमा सञ्चालित शिविरमा अप्रेसन गरेपछि उनले आँखा देख्न थालेकी हुन् । 'मलाई २ वर्ष अघि नै मोतियाबिन्दु भएको थियो, गाउँपालिकाले बढामै आँखा शिथिर राख्यो, आँखा जचाए, गाउँपालिकाले निशुल्क अप्रेसन गरिदिएकाले अब दुबै आँखाले देख्न भएकी छु' नेपालले भनिन् । आँखाको ज्योति फर्काएपछि उनी दंग छिन् । 'अर्को जन्म पाएजस्तो भएको छ,' खुसी हुँदै उनले भनिन् 'फेरी आँखा देखिन्छ भनेर सोचेको थिइन् । संसार देखा पाउँदा सारै खुसी लागेको छ ।' लघुवाकै केशवराज नेपालले पनि निःशुल्क रूपमा मोतियाबिन्दुको अप्रेसन गरी आँखा देखेने भएकोमा जीवनमा धेरै खुसी थपिएको बताए । उनीहरू जस्तै १ सय ३९ जना जेष्ठ नागरिकको शल्यक्रिया गरेपछि आँखाको ज्योति फर्काएको छ ।

यहाँको रिब्दीकोट गाउँपालिकाले बडा बडामा पुगेर शिविरमार्फत मोतियाबिन्दुको अप्रेसन गर्दै आएको छ । निःशुल्क रूपमा अप्रेसन

हुन थालेपछि यहाँका नागरिक समेत उत्साहित हुँदै स्वास्थ्यचौकी पुगे गरेका छन् । कुसुमखोला स्वास्थ्यचौकी भित्र एक हातले लीरो टेकेका, छोरा छोरी आफन्तको सहारामा हिंडेका, आँखामा चरमा लगाएका बूढाहरूको भिड नै देखिन्थ्यो । कोही कुर्चीमा बसेका थिए, कोही लीरो टेब्रे छोरा छोरी तथा आफन्तको साथमा स्वास्थ्य चौकामा आउँदै थिए । जम्मा भएका बूढाबूढाहरू एक आपसमा गफ गर्दै थिए, अब त फेरी संसार देखिने भयो ।

स्वास्थ्य चौकीमा आएका बूढाहरू कोही चलाउँदैन थिए । कोही ब्लड प्रेशर चेक जाँच गर्दै थिए, कोही ल्याव टेष्ट गर्दै थिए । उपस्थित भएका बूढाबूढाहरू अब फेरी नयाँ जीवन पाइने भयो, लुकेको संसार हेर्न पाइने भयो भनेर खुसी देखिन्थे । रिब्दीकोट

गाउँपालिकाले पालिका भरीका बूढाबूढाहरूलाई संसार देखाउने काम गरेको छ । पालिका भित्र मोतियाबिन्दु कारण आँखा नदेख्ने सबै नागरिकहरूलाई पालिकाले आँखा देखेने बनाएको छ । गाउँपालिकाले नेपाल नेत्र ज्योती संघ पाल्पा लायन्स क्लबलाई आँखा अस्पतालको सहकार्यमा पालिकाभरीका जेष्ठ नागरिकहरूलाई संसार देखाउने काम गरेको हो । गाउँपालिकाले सबै बडाका बस्ती-बस्ती टोल-टोलमा पुगी आँखा शिथिर सञ्चालन गरे र मोतियाबिन्दु रोग लागेका सबै विरामीहरूलाई दुई दिने शिविरमार्फत निःशुल्क रूपमा अप्रेसन गरी गुमेको आँखाको ज्योती पुन फर्काए संसार देख्ने बनाएको हो । 'गाउँपालिकाका जनतालाई हाम्रो साथमा स्थानीय सरकार छ भन्ने प्रत्याभूति दिनाउने हो, सोही

अनुसार म बनाउछु मेरो रिब्दीकोट अभियान अन्तर्गत पाल्पा लायन्स क्लबलाई आँखा अस्पतालसँग सहकार्यबाट एउटै अभियानमा ५ हजार २ सय भन्दा बढी नागरिकहरूको आँखा जाँच गरेर उनीहरूलाई आवश्यकता अनुसारको उपचार गरेको छौं । १ सय ३९ जनाको निःशुल्क अप्रेसन गरिएको छ' पालिका अध्यक्ष नारायण बस्नेतले काँकीले भने । पालिकाले आँखा अप्रेसन गर्ने जेष्ठ नागरिक तथा विरामी कुखालाई घर-घरबाट ल्याउने लैजाने, खान बस्नको निःशुल्क व्यवस्था गरेको र छुटेका अप्रेसन गर्नुपर्ने आँखाका विरामीहरूलाई तानसेन तथा बैरहवा पठाउने व्यवस्था समेत रहेको पालिका उपाध्यक्ष कान्ता अधिकारीले बताइन् ।

जनहितको लागि पालिकाको यो निकै महत्त्वपूर्ण काम हो । आधारभूत स्वास्थ्य सेवा निःशुल्क पाउनु पर्छ भनि संविधानको मूल भावना अनुसार एकै पटक पालिका भरीका ५२ सय व्यक्तिले आँखाको उपचार सेवा पाएका हुन् । अभियानले नागरिकहरूलाई स्थानीय सरकार भएको अनुभूती भएको प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत लेखनाथ पोखरेलले बताए । पालिकाभरीका जनतालाई आँखा देख्ने बनाउन, सबैलाई संसार देख्ने बनाउन सिद्धो पालिकादेखी सबै बडाका स्वास्थ्यकर्मी, महिला स्वयंसेविका निरन्तर दुई महिनादेखी गाउँघरमा खटिँयो, सबैका घर-घरमा पुगी र आज आँखा नदेख्ने १३९ जनाको शल्यक्रिया गरेर आँखा देख्ने बनाउन सफल भएको गाउँपालिकाका स्वास्थ्य शाखा प्रमुख सुनिल अधिकारीले बताए । ...बाँकी अन्तिम पेजमा

विपक्षीको अवरोधबीच प्रधानमन्त्री दाहालले पाए विश्वासको मत

पाल्पा, जेठ ७/ कांग्रेसको अवरोधका बीचमा प्रधानमन्त्री पुष्पकमल दाहालले चौथो पटक विश्वासको मत पाएका छन् । तेस्रो कार्यकालमै प्रधानमन्त्री दाहालले प्रतिनिधिसभाबाट सोमबार चौथो पटक विश्वासको मत लिएका हुन् ।

उनको पक्षमा १५७ मत खसेको छ । त्यस्तै प्रधानमन्त्री दाहाललाई मत दिन्न भन्नेमा १ मत परेको सभामुख देवराज धिमिरले सदनलाई जानकारी दिएका थिए । एमाले, माओवादी, रास्वमा, जनमत, जसपा र नाउपाका सांसदहरूले पक्षमा मत दिएका थिए । प्रस्तावमा मत दिन्न भन्ने पक्षमा एक मत परेको थियो । अन्य दलले भने विश्वासको मतको मतदानको प्रक्रियामा भाग लिएका थिएनन् । सरकारमा सहभागी जन्ता समाजवादी पार्टी नेपालले मत वैशाख ३१ गते सरकारलाई दिएको समर्थन फिर्ता लिएपछि प्रधानमन्त्रीले

पुनः विश्वासको मत लिनुपर्ने भएको थियो । प्रचण्डले पछिल्लो पटक २०८० फागुन ३० गते विश्वासको मत पाएका थिए । उनले आफूलाई प्रतिनिधिसभामा तेस्रो पटक विश्वासको मतका लागि पेश गरेको प्रस्तावको पक्षमा १५७ मत र विपक्षमा ११० मत खसेको थियो । प्रधानमन्त्री प्रचण्डलाई नेकपा

एमाले,माओवादी केन्द्र, रास्वमा, जसपा, नेकपा एकीकृत, नागरिक उन्मुक्ति र तीनजना स्वतन्त्र सांसद (प्रभु साह, अमरेश कुमार सिंह र योगेन्द्र मण्डल) ले विश्वासको मत दिएका हुन् । यसअघि प्रधानमन्त्री दाहालले फागुन ३० गते विश्वासको मत लिएका थिए । तेस्रो पटक विश्वासको मत लिँदा दाहालको

पक्षमा १५७ सांसद थिए । २०७९ मंसिरको प्रतिनिधिसभा निर्वाचनपछि दाहाल नेतृत्वमा २०७९ पुस १० मा सरकार गठन भएको थियो । एमाले, रास्वमा, राष्ट्रपा, जसपालगायत दलहरू संलग्न सरकारको नेतृत्व गर्दै दाहालले पहिलो पटक प्रतिनिधिसभाबाट २०७९ पुस २६ मा विश्वासको मत लिएका थिए । त्यतिबेला प्रतिपक्षको बेन्चमा बसेको कांग्रेससमेतले दाहाललाई विश्वासको मत दिएको थियो । चौथो पटक विश्वासको मत पाएका प्रधानमन्त्री प्रचण्डले विपक्षीले संसद अवरोध गरेको भन्दै यसको मूल्य चुकाउनु पर्ने चेतनाबीसमेत दिएका छन् । नेपाली कांग्रेसले प्रतिपक्ष बमलाई पनेने प्रधानमन्त्री पुष्पकमल दाहाल 'प्रचण्ड' विश्वासको मत लिएकोप्रति आपत्ति जनाएको छ । ...बाँकी अन्तिम पेजमा

विज्ञान/सूचना प्रतिधि

च्याटजिपिटीको नयाँ संस्करण जिपिटी-४० लन्च

काठमाडौं, विश्वमा सबैभन्दा बढी प्रयोग हुने आर्टिफिसियल इन्टेलिजेन्स (एआई) उपकरण च्याटजीपीटीले अब मानिसजस्तै भावनाहरूसँग कुरा गर्न सक्ने छ । च्याटजिपिटीको नयाँ संस्करण, जिपिटी-४०, याँपिड फायर मोडमा प्राकृतिक आवाज कुराकर्ताहरू गर्न सक्षम छ ।

यसका साथै यसले प्रयोगकर्ताको भावनात्मक इशाराहरू बुझ्नेछ र सोही तरिकाले प्रतिक्रिया दिनेछ । ओपन एआईको च्याटजिपिटी २०२२ को अन्तमा लन्च गर्दैछ निरन्तर अपग्रेड हुँदै आएको छ । अब कम्पनीले आफ्नो नयाँ लाज्ज ल्याङ्गरेज मोडल (एलएलएम) जिपिटी-४० ल्याएको छ ।

यसलाई अहिलेसम्मकै सबैभन्दा छिटो र शक्तिशाली एआई मोडल भनिएको छ । नयाँ मोडलले च्याटजीपीटीलाई स्मार्ट र प्रयोग गर्न सजिलो बनाउने कम्पनीको दाबी छ । ओपनएआईका चीफ टेक्नोलोजी अफिसर मीरा मुरतीले लाइभ स्ट्रिममा भनिनु कि यसले तपाईंको सबै चीजहरू पुरानो साथी जस्तै सम्झनेछ ।

च्याटजिपिटीको यो नयाँ मोडल डेस्कटप, मोबाइल एप र वेब संस्करण दुवै निस्सुल्क र सशुल्क प्रयोगकर्ताहरूको लागि उपलब्ध हुनेछ । यद्यपि, सशुल्क प्रयोगकर्ताहरूले राम्रो गति र उच्च क्षमता सीमाहरू प्राप्त गर्नेछन् । यसले ४० भाषाहरूलाई समर्थन गर्नेछ ।

यो नयाँ एप बनाउनको लागि एपीआई मार्फत पनि उपलब्ध हुनेछ । जिपिटी-४० ले जिपिटी-४ टोर्नको दोब्बर गतिमा काम गर्छ । कम्पनीले ब्लग पोस्टमा जिपिटी ४० को सबै क्षमताहरू रोल आउट गरि बताएको छ, तर यसको टेस्ट र छवि क्षमताहरू च्याटजिपिटीमा रोलआउट गरिएको छ ।

जिपिटी-४० ले तपाईंसँग मागिस जस्तै कुरा गर्न सक्छ । यसलाई प्रयोग गर्दा, तपाईंले एआई बटर्सन कुरा गरिरहनुभएको महसूस गर्नुहुने छैन । मेसिन र मानिसबीचको कुराकानीलाई प्राकृतिक बनाउन कम्पनीले जिपिटी-४० लाई धेरै आवाज एक्सेट दिएको छ ।

जिपिटी-४० लाई मानव कम्प्युटर अन्तर्क्रिया बढाउन विकसित गरिएको छ, र एक क्रांतिकारी एआई मोडलको रूपमा हेरिएको छ । यसले प्रयोगकर्ताहरूलाई पाठ, अडियो र छविहरूको कुनै पनि संयोजन इनपुट गर्न र उही ढङ्गमा प्रतिक्रियाहरू प्राप्त गर्ने विकल्प दिन्छ । यसले जिपिटी-४० लाई मल्टीमोडल एआई मोडल बनाउँछ ।

ओपन एआईले च्याटजिपिटीको डेस्कटप एप पनि लन्च गरेको घोषणा गर्‍यो । यो एप नयाँ प्रयोगकर्ता इन्टरफेस (युआई) सँग आउँछ । नयाँ एप हाल म्याक प्रयोगकर्ताहरूका लागि उपलब्ध छ र कम्पनीले चाँडै यसलाई विन्डोज प्रयोगकर्ताहरूका लागि पनि लन्च गर्न सक्नेछ ।

ओपनएआईले नोभेम्बर २०२२ मा संसारमा च्याटजिपिटी अनावरण गरेको थियो । यो एआई

उपकरणले द्रुत रूपमा लोकप्रियता हासिल गरेको छ । संगीत र कविता लेख्ने देखि निबन्ध लेखनसम्म, च्याटजिपिटीले धेरै कुरा गर्न सक्छ । यो एक संवादात्मक एआई हो । एउटा कृत्रिम बुद्धिमत्ता जसले तपाईंलाई मानव जस्तै जवाफ दिन्छ ।

माइक्रोसुट जस्ता ठूला प्रविधि कम्पनीहरूले ओपनएआईमा १३ अर्ब डलरभन्दा बढी लगानी गरेका छन् । कम्पनीले च्याटजिपिटीलाई आफ्नो सचं इन्जिन 'विड' मा पनि एकीकृत गरेको छ । धेरै कम्पनीहरू पनि च्याटजिपिटी प्रयोग गर्न उत्सुक छन् । यस्तो अवस्थामा, यस एआई आधारित च्याटबोटको प्रयोग आगामी दिवहरूमा अफ फैलने अपेक्षा गरिएको छ ।

आलोचकहरूले एआईको बढ्दो प्रयोगले मानिसहरूलाई समतया सिर्जना गर्नेछ । जागिरहरू समाप्त हुनेछन्, मानिसहरूको यसमा निर्भरता बढ्नेछ र सायत एक दिन आउन सक्छ जब मानिसहरूले सोच्ने काम पूर्ण रूपमा एआईमा छोड्नेछन् । सैम अस्टम्यान यो खतरालाई अस्वीकार गर्दैनन् । तर, उनी भन्छन् कि मानव मस्तिष्कको आवश्यकता नभने संसारको कल्पना गर्न गाह्रो छ ।

-विन्डी नेपाल डटकम

एप्पलले ल्याउँदैछ पातलो आइफोन

एप्पलले आगामी वर्ष सन् २०२५ मा पातलो आकारको आइफोन ल्याउने योजना बनाएको छ । समाचार अनुसार कम्पनीले आइफोनको पातलो संस्करणको विकास गरिरहेको छ जुन सन् २०२५ मा बजारमा आउन सक्नेछ । रोयटर्सका अनुसार एप्पलको पातलो आइफोनको मूल्यांकन आइफोन प्रो म्याक्सभन्दा पनि बढी हुनेछ । सन् २०२५ को सेप्टेम्बरमा आइफोन

१७ सिरिजसँगै एप्पलले पातलो आइफोन ल्याउने अपेक्षा गरिएको छ । कोड नाम डी २३ बाट एप्पलले आइफोनका विभिन्न डिजाइनहरूको परीक्षण गरिरहेको छ । त्यसमा कम्पनीको सबैभन्दा पछिल्लो पुस्ताको प्रोसेसर ए१९ रहेको छ । यद्यपि यस विषयमा एप्पलले कुनै पनि प्रतिक्रिया नजानेको रोयटर्सको भनाइ छ । पछिल्लो समयमा चीनमा हुनआएको अन्तर तथा विश्वव्यापी रूपमा

सामसुङ्गैय तीव्र प्रतिस्पर्धा गर्नु परिरहेको आइफोनमा महत्वपूर्ण परिवर्तन गर्नुपर्ने महसूस एप्पलले गरेको छ । सन् २०२४ को पहिलो त्रैमासिकमा विश्व स्तरमा आइफोन बजारमा सर्वाधिक हिस्सा सामसुङ्गैय ओगटेको छ । दक्षिण कोरियाली कम्पनीले २०.८ प्रतिशत बजार हिस्सा कब्जा गर्दा दोस्रो स्थानको एप्पलको १९.३ प्रतिशत छ ।

-अनलाइन खबर डटकम

टिकटक बन्द गरेको असर र प्रभाव

नेपाल सरकारले सामाजिक सञ्जाल टिकटकमाथि प्रतिबन्ध लगाएको ६ महिना भएको छ । यद्यपि टिकटक पूर्णरूपमा बन्द भएको छैन । निर्मित रूपले नेपालविभू टिकटक चल्न छाडेपछि वैकल्पिक उपायको खोजीमा फ्री बीपीएन, प्रोक्सी, ओपन डीएनएस तथा नि:शुल्क एप डाउनलोड गरेर प्रयोगकर्ताले त्यसमा पहुँच राखिरहेका छन् । बीपीएनबाट टिकटकसहित सबैखाले प्रतिबन्धित साइट र एप चल्न थालेको छ । पछिल्लो समय मानिसहरू इन्टरनेटको प्रयोगमा सरकारले लगाएको सेन्सरसिप वा प्रतिबन्ध छल्लाका लागि बीपीएन प्रयोग गर्छन् । सरकारले टिकटक प्रतिबन्ध लगाउनुअघि इन्टरनेट सेवा प्रदायक 'आईएसपी'मार्फत सिधै टिकटकको सर्भरमा प्रयोगकर्ताको पहुँच हुन्थ्यो । बीपीएन प्रयोग गरेका प्रयोगकर्ताको डिवाइसमा कुनै सामाजिक सञ्जाल चलिनेको छ भने आईएसपी इन्टरनेट सेवा प्रदायकलाई थाहै छैन । इन्टरनेट सेवा प्रदायकले प्रयोगकर्ताले बीपीएन प्रयोग गरेको थाहा त पाउँछ, तरके बलाइनेको छ भने पत्ता लगाउन सक्दैन । यसबाट साइबर आक्रमण र डाटा अपसूत्रा निम्त्याउन सक्छ ।

मालत उद्देश्य राखेर निर्माण गरिएका कतिपय बीपीएनले प्रयोगकर्ताको गतिविधि रैकानुनी रूपमा निगरानी तथा जासुसी गरेर 'थर्ड पार्टी'लाई डाटा बेच्ने काम गर्छन् । त्यसैले बीपीएन चलाइराख्दा त्यसबाट खतरा हुनसक्छ । एउटा मिल्टेनेसनल कम्पनी टिकटक बन्दले समाज, राजनीति र भूराजनीतिक अर्थतन्त्र आदिमा ठूलो असर गरिरहेको छ, यसतर्फ सरकारले कुनै विश्लेषण वा अनुसन्धान गरेको छैन । अर्क बन्द गर्नुअघि नै यसका सकारात्मक तथा नकारात्मक प्रभावका बारेमा सरकारले अनुसन्धान गर्नुपर्नेछ ।

टिकटक बन्दको असर टेलिकम कम्पनीहरूमा व्यापक परिरहेको छ । गत २० कात्तिकमा सरकारले टिकटक बन्द गर्ने निर्णय गरेपछिको पाँच महिनामा मात्रै टेलिकम सेवाप्रदायक कम्पनीहरूको आम्दानी करिब तीन अर्ब रुपैयाँले घटिरहेको छ । टिकटक बन्द भएपछि हालसम्म यसको व्यापक विषय खपत घटेका आधारमा एनसेलको मात्रै करिब डेढ अर्ब रुपैयाँ गुमेको सरोकारवाला बताउँछन् । एनसेलले सरकारको नीतिगत व्यवस्था तथा नियामककै कारण पछिल्लो ६ वर्षमा १३ अर्ब रुपैयाँ आम्दानी गुमाएको छ । टेलिकमको डाटा प्रयोगकर्ता एनसेलको भन्दा १० प्रतिशत कम भएकाले १ अर्ब ३० करोडको हाराहारीमा टिकटकका कारण आम्दानी गुमेको छ । एनसेल र टेलिकम दुवै एकै प्रकारको सेवाप्रदायक भएको एनसेलको जस्तै टेलिकममा पनि नियमन र सरकारी नीति-नियमका कारण आम्दानीमा असर परेको छ । टिकटकको नि:शुल्क प्रयोगबाट सानो व्यापार 'किराना, फर्नेसी, होटल, होमस्टे, क्लिनिक, फार्मसी, तरकारी, रेस्टुरेन्ट वा व्युटीपार्लर' फटाएको थियो । टिकटकमा गरिएको प्रचारले गर्दा जुनसुकै ठाउँको सामानको बरोसा जानकारी सहजै उपभोक्ताले पाउँछे । यो बन्द गरिँदा देशभरि सेवा र सामान बेच्ने साना व्यापारी तथा खरिदकर्ताको एउटा माध्यम खोपिएको छ । नेपालको प्राकृतिक र सांस्कृतिक विरासतलाई संरक्षण फेलाउनेमा टिकटकको पनि एउटा बलियो आधार थियो । पछिल्लो समय नेपाल आउने पर्यटारी, पर्वतारोही तथा अन्य पर्यटकले टिकटकबाट प्रचार पाएर, सायद त्यो अर्बौंको बटलेटले पनि नपाउने विज्ञापन थियो । सरकारले यो महत्त्वपूर्ण पाटोलाई बेवास्ता गरेर पर्यटनको

विस्तारलाई नै पासो लगाएको छ । अभिव्यक्तिको एउटा माध्यम टिकटक बन्द गर्ने सरकारको निर्णय वाक् स्वतन्त्रताको अधिकारको उल्लंघन पनि हो । टिकटकलाई कुनै कानुनमा टेकेर प्रतिबन्धित गरियो भनेबारे सरकारले स्पष्ट पारेको छैन । वाक् स्वतन्त्रताजस्तो महत्त्वपूर्ण विषयमा सरकारले हचुवाका भरमा गरेको निर्णय संविधानसम्मत छैन । सरकारले सामाजिक सद्भाव र वातावरणमा खलन पुऱ्याएकोले टिकटक बन्द गरेको तर्क गर्दै आएको छ । सञ्चार तथा सूचना प्रविधिमन्त्री रेखा शर्माँले देशमा सामाजिक सद्भाव खलबलाउन नपाउने कुरा संविधान र प्रचलित कानुनहरूमा रहेको र त्यही आधारमा टिकटक बन्द गरिएको दाबी गर्छिन्, तर टिकटक बन्द गर्ने सरकारको निर्णय संविधानले सुनिश्चित गरेको अभिव्यक्ति स्वतन्त्रता र सञ्चारको हकविपरीत भएको केही विज्ञले दाबी गर्दै आएका छन् । नेपालमा कुनै पनि सामाजिक सञ्जालको सेवाप्रदायक बन्द गर्ने कानुनी आधार छैन । टिकटकले मात्रै सामानमा विकृति फैलाएको पनि होइन, विकृति फैलाउन सघाउने फेसबुक, टि्वटरजस्ता अरू सामाजिक सञ्जाल पनि छन् । बन्द गर्नुको सट्टा तिनलाई नियमन गर्नुपर्ने हो । टिकटकको अवगुण छैन भने किमार्थ होइन, तर त्यसको समाधान प्रतिबन्ध हुँदै होइन । अर्क अह सोसल मिडियालाई छाडेर टिकटक मात्रै बन्द गर्ने सरकारको कार्य हास्यास्पद छ । टिकटकमाथिको प्रतिबन्धले विश्व जनमतमा पारेको प्रभाव कति गम्भीर रहेछ भने कुरा तैजो । खगानी सम्मेलनबाट पनि स्पष्ट भएको छ । एकातिर टिकटकमाथि प्रतिबन्ध लगाइएको छ, अर्कोतिर टिकटकको माउ कम्पनी 'बाइटडान्स'लाई समेत लगानी सम्मेलनमा आमन्त्रण गरियो, यो लाजभरो कुरा हो । सोसल मिडियाका लगानीकर्ताहरू नेपालको नीति नियमदेखि दिक्क छन् भनिन्छ एकातिर गरिन्छ अर्कोतिर । जसले गर्दा उनीहरू लगानी गर्न डराइरहेका छन् । लगानी सम्मेलन हुनुअघि संसारकै ठूलो सामाजिक सञ्जाल फेसबुक सञ्चालक कम्पनी मेटाका प्रतिनिधिले अर्थमन्त्री वर्षमान पुनसँग सामाजिक सञ्जालबारे लिइएका नीति-नियमप्रति प्रश्न उठाएका थिए ।

नेपाल सरकारले हालै सामाजिक सञ्जाल प्रयोगमा कडाइ गर्ने किसिमको निर्देशिका पारित गरेको थियो । साथै, विधुतीय व्यापार नियमन गर्ने विधेयक राष्ट्रिय सभाबाट पारित भई प्रतिनिधिसभामा विचारधीन छन् । यी दुई कानुन तथा निर्देशिकाबारे फेसबुकले अर्थमन्त्री पुनसँग चासो राखेका थिए । उक्त विधेयकमा फेसबुक, टिकटक र इन्टरग्रामजस्ता सामाजिक सञ्जालबाट वस्तु तथा सेवाको व्यापार भइरहेकामा त्यसलाई कडाइ गर्ने किसिमका व्यवस्था छन् । विधेयकमा कुनै पनि विधुतीय माध्यमबाट व्यवसाय गर्ने व्यवसायीले त्यसको दली र सूचीकरण हुनुपर्ने तथा भ्याटमा दर्ता हुनुपर्ने व्यवस्था पनि छ । मेटाले चासो लिनुको कारण हो । मेटाका विभिन्न प्ल्याटफर्म फेसबुकको मार्केटप्लेस, इन्टरग्राम लायतमा ठूलो परिमाणमा विज्ञापन व्यापार हुन् । यस्ता सञ्जालमार्फत व्यापार गर्नेहरू सबैजसो साना व्यवसायी

छन् । यो विधेयकले त्यस्तो व्यापारमा अंकुश लगाउने हो कि भन्ने चासो मेटाको थियो । यहीँर नैपालप्रति विदेशी लगानीकर्ताको धारणा प्रस्ट हुन्छ । आज एउटा कानुनअनुसार व्यवसाय गर्नुको भौतिक कानुनी व्यवस्था नै परिवर्तन गर्ने वा कानुनको फरक व्याख्या गर्ने परिपटीमा नेपालमा छ । जसबाट विदेशी लगानीकर्ताले नेपालको नीति-नियमलाई विश्वास गर्दैनन् । टिकटकमाथि प्रतिबन्धको निर्णय सामान्यजस्तो लाग्ना, तर यसले सरकारको नियत उदाहण गरेकाले यसको गम्भीर असर पक्कै हुने देखिन्छ । त्यस्तो त प्रथममन्त्री पुष्पकमल दाहाल प्रचण्ड टिकटकमाथिको प्रतिबन्ध फुकुवा गर्न सकारात्मक देखिएका छन् ।

१५ मंसिरमा केही सम्पादकसँग भेटमा प्रधानमन्त्री प्रचण्डले आफू टिकटकलाई प्रतिबन्धनमा नियमन गर्ने पक्षमा रहेको बताएका थिए । सामाजिक सञ्जालसम्बन्धी कानुनको मस्यौदा तयार हुँदै गरेको बताउँदै उनले त्यसमा नियमनका कुरा राखेर टिकटक खुला गर्ने आफूलाई कुनै अपाति नभएको बताएका थिए । सरकारले आधिकारिक रूपमा टिकटक खुल्ने-नखुल्ने विषयमा कुनै निर्णय गरिसकेको छैन । टिकटक खुल्नु कि खुल्दैन अथवा कहिले खुल्नु भन्ने अर्को विषय छैन । टिकटकले पढाउने पढेको पक्कै जवाफ मन्त्रालयले इमे लमार्फत पठाइसकेको छ, टिकटकले हालसम्म कुनै ठोस प्रतिक्रिया दिइसकेको छैन । सरकारले सामाजिक सञ्जालको प्रयोग नियमन गर्ने निर्देशिका र अन्तलाइन व्यवसायमा कडाइ गर्ने कानुन ल्याएको छ । यो निर्देशिका अनुसार सामाजिक सञ्जाल सेवा प्रदायकहरूलाई नेपालमा दर्ता हुन भनिएको छ । सञ्चार तथा सूचना प्रविधि मन्त्रालयमा सूचीकृत नभएका सेवा प्रदायकलाई जुनसुकै बन्द बन्द गर्न सक्ने व्यवस्था गरिएको छ । दर्ता भएका सेवा प्रदायकले प्रत्येक तीन वर्षमा इजाजत पत्रको नवीकरण गर्नुपर्ने र नेपालको कानुनविपरीतका विज्ञापन प्रयोगकर्तालाई नजान्ने गरी अलगावदम विकास गर्नुपर्ने भनिएको छ । सरकारले सामाजिक सञ्जाल निर्देशिका जारी भएको तीन महिनाभित्र नेपालमा कार्यलय नभएका प्लेटफर्म सञ्जालकले नेपालभित्र सम्पर्क बिन्दु खोल्नुपर्ने प्रावधान राखेको छ । नेपालमा प्रयोगमा रहेका फेसबुक, टिकटकजस्ता सामाजिक सञ्जालकले नेपालभित्र नियमन गर्ने विधेयकमा फेसबुक, टिकटक र इन्टरग्रामजस्ता सामाजिक सञ्जालले दर्ता गर्नुपर्ने अथवा सम्पर्क कार्यालय खोल्नुपर्ने भन्ने ठूलो प्रश्न चिन्तन खडा भएको छ । कसैले सरकारको उक्त निर्णयको खुलेर प्रसंसा गरिरहेका छन् भने कतिले कानुनी कन्फिट सिर्जना गरेरनेपाल सजिलो नियमन-कानुन बनाएर सूचनाप्रविधिको क्षेत्रमा काम गर्ने अन्तर्राष्ट्रिय कम्पनीहरूलाई नेपालमा आउने वातावरण भए नेपालले साना लिन सक्ने धारणा व्यक्त गरिरहेका छन् ।

-सतोपारी डटकम

पढ्ने रह्र पूरा गर्दै गृहिणी

बेञ्चुरी (बाक), जेठ ७/राप्ती गाउँपालिका-१ पञ्चायतीका सभ्यीदेवी काकी ५३ वर्षको भइन् । सानो उमेरमा पढ्न नपाएका कारण राप्ती-१ पुल्चोक भालाङ्गमा रहेको श्री स्वर्गद्वारी प्राथमिक तथा गृहिणी महिला आधारभूत विद्यालयमा कक्षा ३ मा उनी भर्ना भएकी छन् । गत वर्षदेखि उनले पढाइ सुरु गरेकी हुन् ।

दुई छोरा र एक छोरीकी आमा काकीले सानो उमेरमा विवाह भएकै कारण पढ्न पाएकी थिएनन् । 'सानैमा विवाह भयो, छोराछोरी हुकाउँदै व्यापार-व्यवसाय गर्न व्यस्त भयो, अहिले छोराछोरी पनि हुँदिए, कमाई गर्ने भए व्यापार-व्यवसाय पनि छाडेर पढ्ने रह्र पूरा गर्न थालेको छु, उनले भनिन् । काकीले पढेर जगिर खानलाई नभई दुई-चार अक्षर चिनेर लेख्न सिकेला भनेर पढ्न आएको बताइन् । जेठो छोराबुहारी अमेरिका र कान्छो छोराबुहारी अष्ट्रेलिया रहेका उनले जानकारी दिइन् । विदेशमा रहेका छोराबुहारीलाई मोबाइलमा म्यासेज लेख्न सक्ने भएको उनले बताइन् । 'पढ्ने रह्र धेरै थियो, समय मिलेको थिएन, अहिले फुर्लट निकलेर पढ्न आउँदा धेरै खुसी लागेको छ', उनले भनिन्, 'दिनभरिको समय सदुपयोग भएको छ, रह्रले पढ्न थालेको भए होला रमाइलो लागेको छ ।' शिक्षकले राम्रोसँग सिकाउने गरेको र नेपालीभन्दा अंग्रेजी सजिलो लाग्ने उनले बताइन् । उनका अनुसार समयले साथ दिएमा १० कक्षा पूरा गर्ने इच्छा रहेको छ । बर्दिया घर भएकी पार्वती मगर २७ वर्ष भइन् । ४ कक्षासम्मको

पढाइ पूरा गरेकी उनी कामको खिलसिलामा दाइ आएकी हुन् । उनी पनि सोही विद्यालयमा कक्षा ८ मा अध्ययनरत छिन् । विवाह भएर बीचैमा पढाइ छुटेकाले पढ्ने रह्र पूरा हुन नसकेको उनको भनाई । गृहिणी महिला विद्यालयमा आफूजस्तै पढाइ बीचैमा छुटेका महिलालाई पढाउने याहा पाएपछि सोही विद्यालयमा भर्ना भएको पार्वतीले बताइन् । कक्षा २ मा पढ्ने छोरालाई पढाउनपनि बाध्यता रहेको सोही विद्यालयका सहायक प्रधानाध्यापक रीमा रानाले बताइन् । उनका अनुसार कक्षा कोठा अभाव भएका कारण ४ कक्षाका विद्यार्थीलाई एउटै कोठामा राखेर पढाउनुपर्ने बाध्यता रहेको छ । छुट्टाछुट्टै कक्षालाई एउटैमा राख्दा पढाउने शिक्षक र विद्यार्थीलाई असजिलो भएको सहायक प्रधानाध्यापक रानाले बताइन् ।

'उनीहरू सबैलाई एउटै कक्षामा राखेर पढाउने गरेका छौं', उनले भनिन्, 'साना बच्चासँग राखेर पढ्दा गृहिणी विद्यार्थीले अछेरो मान्ने भएका कारण उहाँहरूलाई अलग्गै राखेका हौं, कक्षा कोठा अभाव भएकाले एउटै कोठामा राख्नुपर्ने बाध्यता रहेको छ ।' गृहिणी विद्यार्थीहरूलाई विद्यालयले किताब नि:शुल्क दिएका छन् । विद्यालय पोसाक अनिवार्य नभएकाले उनीहरूले आफ्नो अनुकूलको लगाउन्छन् । विसं

विपक्षीको...

...संसदीय छानविन समिति गठन गरेर सदन चलाउन आग्रह गर्दागँदै पनि प्रधानमन्त्रीले अहिले नै विश्वासको मत लिनपर्ने कारण नरहेको कँग्रेसको ठहर छ । संसदीय इतिहासमा अतीवो तर्जिर स्थापित भएको काँग्रेसले जनाएको छ ।

सोमबार प्रधानमन्त्री प्रचण्डले विश्वासको मत मागिरहेँदा प्रमुख प्रतिपक्षी दल ने पाली काँग्रेससहित विपक्षी दलहरूले चर्को नाराबाजी गरेका थिए । संसदको कामकारवाही अघि बढाउन सभामुख धिमिरेले विपक्षी दलहरूलाई आग्रह गरेका थिए । तर, उनीहरू आफ्नो अडानबाट पछि नहटेपछि सभामुख धिमिरेले विपक्षी दललाई पेलेरै सदन अघि बढाएका थिए । संसदीय छानविन समिति गठनको माग गर्दै आएको कँग्रेसले संसद अवरोध गरेपछि पहिलो बैठक १५ मिनेटका लागि स्थगित भएको थियो । त्यसपछि बसेको बैठकमा प्रधानमन्त्रीले विश्वासको मतका लागि सदनमा प्रस्ताव पेश गरेका थिए । कँग्रेससहित विपक्षी दलहरूले उपप्रधान एवं गृहमन्त्री रवि लामिछानेसहित छानविन गर्न संसदीय छानविन समितिको माग गर्दै बैठक अवरोध गरेका हुन् ।

खेलकुद समाचार

प्रिमियर लिगको उपाधि म्यानचेस्टर सिटीले जित्यो

काठमाडौं, जेठ ७/इंग्लिश प्रिमियर लिगको उपाधि म्यानचेस्टर सिटीले जितेको छ । प्रिमियर लिगको अन्तिम खेलमा वेस्ट ह्यामलाई ३-१ ले हराएर सिटीले लगातार चौथो पटक उपाधि जितेको हो । आर्सनललाई २ अंकले पछि पार्दै सिटीले कीर्तमानी लिग उपाधि जितेको हो । लगातार चार पटक एउटै टोलीले लिग उपाधि जितेको यो इतिहासमा पहिलो पटक हो ।

म्यानचेस्टर सिटीको जितमा फिल फोडेले खेलको दोस्रो मिनेट नै गोल गरेका थिए । यसै उनले खेलको १८ मिनेटमा अर्को गोल थपे । खेलको ५९ औं मिनेटमा रोड्रिगेले गोल गरे । वेस्ट ह्यामका लागि भने मोहम्मद कुदुसले खेलको ४२ औं मिनेटमा गोल गरेपछि अर्को गोल हुन सकेन ।

अर्को खेलमा आर्सनलले एभर्टनलाई २-१ ले हराएको थियो । तर उपाधिका लागि पर्याप्त भएन । म्यानचेस्टर सिटीले ३८ खेलमा २८ जित, ७ बराबरी र ३ हारसहित ९१ अंक बढ्यो । आर्सनलले भने ३८ खेलमा २८ जित, ५ बराबरी र ५ हार सहित ८९ अंकमा दोस्रो स्थानमा चित्त बुझाउनु पर्यो ।

यसैगरी अरु खेलमा म्यानचेस्टर सिटीले ब्राइटनलाई २-० ले हरायो । लिभरपुलले उल्भसलाई पनि २-० ले हरायो । तेस्रो स्थानको लिभरपुलको ३८ खेलमा ८२ अंक रहेको छ । यस्तै चेल्सीले बर्नमामुछलाई २-१ ले हराएको थियो भने टोटनहमसँग लेफिन्स युनाइटेड ३-० ले पराजित भएको थियो ।

सर्टिफिकेट हराएको सूचना

मिति २०८१/०१/०६ गते बर्तुइदेखि तानसेन आउने क्रममा तानसेन-३, टक्सार, पाल्पा बले निशडा उदयको प्लस टु को माइसिन सर्टिफिकेट हराएकाले फेला पार्नु हुने महाभूमिभले निजिकको प्रहरी कार्यालय वा निम्न उगतानामा खबर गरिदिनु हुन अनुरोध छ ।

अर्थ/कपॉरेट समाचार

नेप्से साढे २७ अंकले बढ्यो

पाल्पा, जेठ ७/ सेयर कारोबार मापक नेप्से परिसूचक सोमबार २७ दशमलव ५४ अंकले बढेको छ । अधिल्लो दिन ४५ दशमलव ६९ अंकले बढेको नेप्से सोमबार पनि २७ दशमलव ५४ अंकले बढेको हो । नेप्से बढेसँगै २ हजार ९२ अंकमा उक्लेको छ । अधिल्लो दिनको तुलनामा यो १ दशमलव ३३ प्रतिशतले बढी हो । सोमबार नेप्से परिसूचकसँगै कारोबार रकममा पनि उल्लेख्य सुधार भएको हो । उक्त दिन क्रण्डै ८१ हजार वटा कारोबारमा १ करोड ४३ लाख ७० हजार ६ सय ८९ किता सेयर किनबेच भए । ती किनबेचमा ५ अर्ब ८५ करोड ४३ लाख रूपैयाँ बराबरको सेयर कारोबार भएको छ । अधिल्लो दिनको तुलनामा कारोबार रकम बढेको हो । आइतबार ४ अर्ब २५ करोड रूपैयाँ आइतबारको सेयर कारोबार भएको थियो ।

सोमबार कारोबारमा आएकोमध्ये १ सय ३४ वटा कम्पनीको सेयर मूल्य बढ्यो, १ सय ७ वटाको घट्यो र बाँकी ५ वटा कम्पनीको सेयर मूल्य स्थिर छ । यसदिन वित्त, जीवन बीमा, निर्जिवन बीमा, उत्पादनमूलक र लघुवित्त बाहेका समूहले समय परिसूचक बढेको हो । वाणिज्य बैंक समूहको परिसूचक सबै भन्दा धेरै ४ दशमलव एक आठ प्रतिशतले बढेको छ । व्यापार समूहको परिसूचक २ दशमलव दुई तीन प्रतिशतले बढ्दा लगायती समूहको परिसूचक पनि करीब २ प्रतिशतले बढेको छ । यस्तै, जलविद्युत र म्युचुअल फण्ड समूहको परिसूचकसँगै कारोबार रकममा पनि बढ्दा बाँकी बढेका समूहको परिसूचक एक प्रतिशत भन्दा कमले बढेका छन् ।

बक्यौता महशुल बारे अत्यन्त जरुरी सूचना

प्रस्तुत विषयमा यस तानसेन खानेपानी उपभोक्ता समितिबाट धारा जडान गरी खानेपानीको आपूर्ति नियमित प्राप्त गरिरनुभएका केही उपभोक्ताहरूबाट नियमित खानेपानी महशुल नबुझाउनु भएकोले बुझाउनुको लागि गत मिति २०८०/१०/०३ र २०८०/११/२० मा पटक-पटक पत्राचार गरिएको तर महशुल भुक्तान गर्न नआएकाले उपभोक्ता समितिको मिति २०८१ बैशाख २६ गते बसेको कार्य समितिको बैठकले अन्तिम एक पटकको लागि आगामी जेठ २५ गतेसम्म बक्यौता महशुल भुक्तानी गर्न उपभोक्ताहरू माफ यो सूचना प्रकाशित गरिएको छ । तोकिएको समय भित्र बक्यौता महशुल भुक्तानी गर्न नआएमा नियमानुसार धाराको लाइन बन्द गरिने पनि सूचित गरिन्छ ।

अनुरोधक
तानसेन खानेपानी उपभोक्ता समिति
तानसेन, पाल्पा

मनको आवाज.....

'नाम पनि युनिक, कम पनि युनिक'

युनिक सफ्टवेयर, पृष्ठ ३ मेगाहर्ट्ज

विज्ञापनको लागि सम्पर्कः
युनिक शोसियल कन्स्युमिङ्ग प्रा.लि.
तानसेन, पाल्पा
०७५-५५९८६६, ५५९८६६
E-mail
news.uniquefm@gmail.com
www.uniquefm942.com

हरेक प्रहरका ताजा समाचारका लागि www.shitalpati.com क्लिक गर्नुहोस् ।

जन्चेतना दैनिकको आधिकारीक वेबसाईट

शितालपाटी .कम

www.shitalpati.com डिजिटल पत्रिका